

ความก้าวหน้าทางการศึกษา

ของชาวไทยมุสลิม

จังหวัดชายแดนภาคใต้

มาโนชญ์ บุญญานวัตร

๑. บทนำ

“การศึกษาที่สำคัญมาก ให้พยายามจัดให้ดี ให้พลเมืองสามารถพูดภาษาไทยได้ แม้จะพูดได้ไม่มากนัก เพียงแต่พอรู้เรื่องกันก็ยินดี เพราะเท่าที่ผ่านมาราวนี้ มีผู้ไม่รู้ภาษาไทยต้องใช้ล่ามแปล ควรให้พูดเข้าใจกันได้ เพื่อสะดวกในการติดต่อซึ่งกันและกัน”

ข้างบนนี้ เป็นพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน ซึ่งให้ไว้เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๐๒ ในการเสด็จเยือนพสกนิกร จังหวัดยะลา อันแสดงถึงสภาวะการรู้ภาษาไทยของพี่น้องมุสลิมใน ๔ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อ ๒๐ ปีก่อน

จากวันนั้น ถึงวันนี้ สถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปมากพอสมควร ปัจจุบันนี้ภาษาไทยใช้สื่อสารกันได้กว้างขวาง

ขึ้น ชาวไทยมุสลิมสามารถพูดภาษาไทยได้คล่องแคล่วขึ้น และนิยมใช้ในการติดต่อซึ่งกันและกันมากขึ้น

อีก ๑๐-๒๐ ปี ข้างหน้า พี่น้องชาวไทยได้คล่องแคล่วพอ ๆ กับภาษามลายูท้องถิ่นก็ได้

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันและอนาคต ยังต้องรณรงค์เพื่อหาทางช่วยให้พี่น้องมุสลิมในเขตนี้ได้เรียนรู้และใช้ภาษาไทยอย่างจริงจังต่อไป

บทความนี้ จะได้เสนอสภาพปัญหาทางการศึกษา แนวทางแก้ไขและผลการดำเนินงานที่ผ่านมาแล้วในระยะ ๒๐ ปีที่ผ่านมา เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและสนใจได้ทราบ จะได้หาทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมต่อไป

๒. สภาพสังคม ภูมิศาสตร์ และการปกครอง

จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันได้แก่ จังหวัดยะลา ปัตตานี สตูล และนราธิวาส^(๑) มีสภาพทางสังคมคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ประชากรส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม และพูดภาษามลายูท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดให้อยู่ในเขตการศึกษา ๒ ซึ่งมีข้อมูลที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

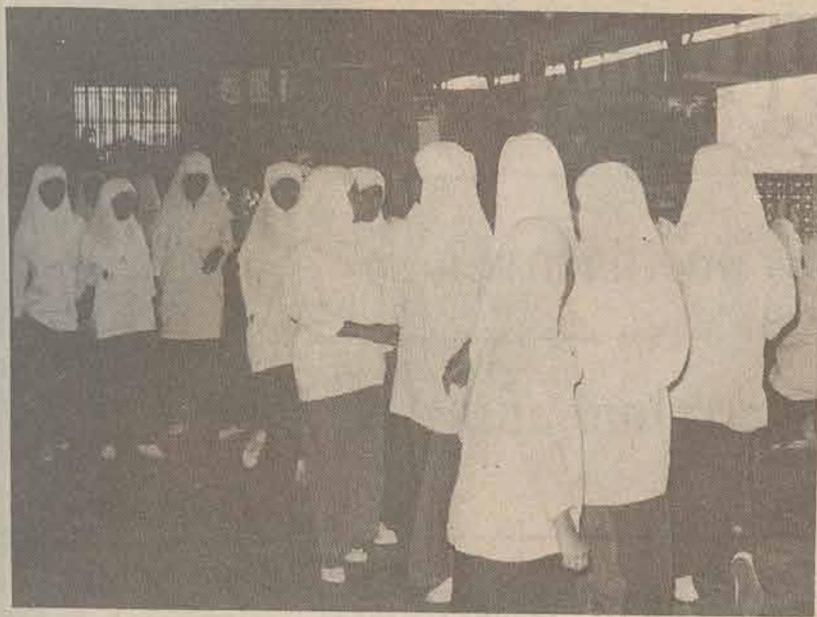
๒.๑ พื้นที่ ๑๔,๐๔๓ ตารางกิโลเมตร

๒.๒ ประชากร ๑,๔๔๕,๑๓๗ คน (นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ ๙๑% พุทธ ๒๐% ที่เหลือนับถือศาสนาอื่น)

๒.๓ อำเภอ/กิ่งอำเภอ ๓๓

๒.๔ เทศบาลเมือง/ตำบล ๗

(๑) ปัจจุบัน รวมจังหวัดสงขลาด้วย
(๒) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ รายงานสถิติทางการศึกษา

๒.๕ เชื้อไฟฟ้าพลังน้ำ ๑
 ๒.๖ วัด/สำนักสงฆ์ ๒๐๕
 ๒.๗ มัสยิด ๑,๐๔๔

๓. สภาพทางการศึกษา

๓.๑ อดีต (ก่อน พ.ศ. ๒๕๐๓) การศึกษาเพิ่งได้รับการพัฒนาอย่างจริงจัง นับแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๓ เป็นต้นมา ในปี ๒๕๐๓ มีคนไม่รู้หนังสือร้อยละ ๖๕^(๒) (ทั่วประเทศไม่รู้ ๒๕%) สมัยนั้นตามโรงเรียนสอนด้วยวิธีแปลภาษาไทยเป็นภาษามลายู นักเรียนมาเข้าเรียนน้อย เพราะผู้ปกครองยังไม่นิยมส่งลูกเข้าเรียนในโรงเรียนเด็ก ๆ มุสลิมจะถูกส่งเข้าไปเรียนวิชาศาสนากับโต๊ะครูตาม “ปอเนาะ” (ปัจจุบันเรียกว่า โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม) ที่มาเรียนก็ได้ความรู้บ้างไม่ได้บ้าง ลึนปีสอบตกเสียเป็นจำนวนมาก บางคนต้องเรียนซ้ำถึงชั้นละ ๒ ปี ก็มี บางรายเรียนจนอายุเกินเกณฑ์บังคับก็ยังไม่จบป.๔ แต่ต้องออกไปเพราะอายุเกิน พ้อออกจากโรงเรียน

๑๔ รุสมิแล

อยู่บ้านได้ไม่นานก็ลืมภาษาไทยหมด เพราะเมื่ออยู่บ้านใช้แต่ภาษามลายูท้องถิ่น

เมื่อนักเรียนระดับประถมศึกษาสำเร็จมาน้อย โอกาสจะเรียนต่อน้อย จึงมีผลให้จำนวนข้าราชการที่เป็นมุสลิมพลอยมีน้อยไปด้วย ข้าราชการส่วนมากเป็นคนมาจากท้องถิ่นนอกเขตการศึกษา ๒ เช่น สงขลา นครศรีธรรมราช พัทลุง ตรัง เป็นต้น

๓.๒ ปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๒๔)

นับแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๓ เป็นต้นมา กระทรวงศึกษาธิการเอาใจใส่หาแนวทางแก้ปัญหาการศึกษาใน ๔ จังหวัดชายแดนภาคได้อย่างจริงจัง เช่น การทดลองหารูปแบบการจัดสอนภาษาไทยแก่เด็กไทยมุสลิมก่อนเข้าเรียน ป.๑ การให้ทุนการศึกษาแก่เด็กยากจนที่เรียนในชั้นมัธยม การเปลี่ยนแปลงสภาพ “ปอเนาะ” ให้เป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม การจัดการศึกษานอกโรงเรียนปรับปรุงหลักสูตร

หนังสือเรียนให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ตลอดจนการเปิดสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนของรัฐบาล

การศึกษาในช่วงนี้จึงค่อยเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมา พื้น้องมุสลิมมีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนมากขึ้น จบออกมาแล้วได้รับราชการมากขึ้น พิจารณาโดยทั่วไปแล้วน่าที่จะเป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่ายและน่าจะพูดได้ว่าเราเดินทางถูกแล้ว การพัฒนาตามแนวนี้ น่าจะได้ดำเนินต่อไปจนกว่าจะบรรลุเป้าหมายใหญ่ คือ การที่มุสลิมสามารถพูดภาษาไทยได้อีกภาษาหนึ่ง

ในปี ๒๕๒๔ มีนักเรียนที่จบประถมศึกษาแล้วเข้าเรียนต่อมัธยมศึกษามากขึ้น กล่าวคือ ในจำนวนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาจำนวน ๓๓,๐๒๐ คน เป็นนักเรียนมุสลิมถึง ๘,๓๕๘ คน หรือร้อยละ ๒๕.๔๔ นอกนั้นเป็นนักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธและอื่น ๆ เมื่อเทียบกับ ๒๐ ปีก่อน (ซึ่งมีเด็กมุสลิมเรียนมัธยมน้อยที่สุดจนเรียกว่าไม่มีเลขก็ว่าได้) นับว่าเพิ่มขึ้นมากทีเดียว แสดงถึงความสนใจของมุสลิมที่มีต่อการศึกษาด้านภาษาไทยที่มีสูงขึ้นเรื่อย ๆ

จำนวนเด็กที่อยู่ในชั้นเรียนมัธยมดังกล่าว เฉพาะที่เป็นเด็กมุสลิมนี้ ส่วนใหญ่จะสนใจสมัครเข้าเรียนในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามมากกว่าโรงเรียนของรัฐบาล

ในปี ๒๕๒๓-๒๕๒๔ นักเรียนมุสลิมจบชั้น ป.๖ แล้วสมัครเข้าเรียนในชั้นมัธยม ๖,๘๐๗ คน สมัครเข้าโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม (หลักสูตรสามัญ) ๔,๖๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๕๓ สมัครเข้าเรียนโรงเรียนมัธยมสามัญของรัฐ ๒,๒๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๔๗

ตารางเปรียบเทียบจำนวนนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามกับที่นับถือศาสนาพุทธ
(เข้าเรียนต่อ ม.1 ปีการศึกษา 2524)

จังหวัด	จบ ป.6 ปีการศึกษา 2523	นักเรียนมุสลิม				นักเรียนพุทธ			นร.พุทธ เรียนต่อ มากกว่า มุสลิม %
		เรียนต่อ ม.1 ปีการศึกษา 2524				จบ ป.6 ปี 2523	เรียนต่อ ม.1 ปี 2524	เรียนต่อ ร้อยละ	
		ราษฎรสอน ศาสนา	มัธยมรัฐบาล	รวม	เรียนต่อ %				
ยะลา	1,800	1,046 (80.77%)	249 (19.22%)	1,295	71.94	2,282	1,876	82.21	10.27
นราธิวาส	3,842	1,475 (70.20%)	626 (29.79%)	2,101	54.69	1,652	1,251	75.73	21.04
ปัตตานี	3,926	1,505 (61.85%)	928 (33.14%)	2,433	61.97	1,967	1,698	86.32	24.35
สตูล	2,066	833 (59.18%)	440 (40.81%)	1,078	51.18	1,111	760	68.41	17.23
รวมทั้งเขต	11,634	4,664 (67.53%)	2,243 (32.47%)	6,907	59.37	7,012	5,585	79.65	20.28

ที่มา : รายงาน รศก. สำนักงานศึกษาธิการเขต 3

จากตารางจะเห็นว่านักเรียนมุสลิมนิยมเรียนต่อในโรงเรียนราษฎรสอนศาสนาอิสลามร้อยละ ๖๗.๕๓ สนใจเรียนโรงเรียนรัฐบาลเพียงร้อยละ ๓๒.๔๗ เฉพาะจังหวัดยะลา นักเรียนสนใจเรียนโรงเรียนราษฎรสอนศาสนาอิสลามถึงร้อยละ ๘๐.๗๗ ที่เรียนโรงเรียนของรัฐบาลเพียง ๒๔.๘๘ คน หรือร้อยละ ๑๘.๒๒ เท่านั้น

ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่ามุสลิมมีความศรัทธาในศาสนาสูงมาก โรงเรียนราษฎรสอนศาสนาอิสลามสอนทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญ จึงไม่เป็นการเปลืองเงินที่ผู้ปกครองจะนิยมส่งลูกไปเรียนที่นั่นอีกประการหนึ่งโรงเรียนราษฎรสอนศาสนาอิสลามยังเก็บเงินบำรุงการศึกษาน้อยกว่าโรงเรียนของรัฐอีกด้วย

๔. ปัญหาการศึกษา

จากพระราชดำรัสของพระ

บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่กล่าวไว้ในตอนต้น ข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พอจะประมวลได้ว่า ปัญหาพื้นฐานของเขตการศึกษา ๒ คือ “คนส่วนใหญ่พูดภาษาไทยไม่ได้”

การที่คนส่วนใหญ่พูดภาษาไทยไม่ได้มีผลให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น ปัญหาการศึกษา ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการเมือง สังคมและการปกครอง ซึ่งทำให้สถานการณ์ของ ๔ จังหวัดชายแดนภาคใต้ตกอยู่ในภาวะที่ลำบาก ประชาชนมีฐานะยากจน ข้าราชการติดต่อกับประชาชนได้ด้วยความยากลำบาก เกิดช่องว่างระหว่างข้าราชการกับประชาชน มีการแบ่งพวกเป็นไทยพุทธ ไทยมุสลิม ทำให้ขาดความเป็นเอกภาพในชาติการพูดภาษาไทยไม่ได้ พูดได้แต่ภาษามลายู ทำให้พวก

ขจก. (ขบวนการโจรก่อการร้าย) ถูกลูกโอกาสเข้ามาปลุกปั่นให้หลงเชื่อไปในทางที่เป็นภัยต่อชาติบ้านเมืองได้โดยง่าย

โดยเฉพาะด้านการศึกษานั้น เมื่อคนส่วนใหญ่พูดภาษาไทยไม่ได้ จะมีปัญหาตามมามากมาย เช่น

๔.๑ อัตราการตกซ้ำชั้นสูง ปีการศึกษา ๒๕๒๐ เด็กในเขตการศึกษา ๒ สอบตกและซ้ำชั้นถึงร้อยละ ๓๓ ทั้งนี้เพราะฟังครูไม่รู้เรื่อง อ่านหนังสือไม่แตก

๔.๒ รัฐต้องเพิ่มขึ้นเรียนพิเศษขึ้น ทำให้ต้องเพิ่มงบประมาณไปโดยใช่เหตุ กล่าวคือ ต้องเพิ่มขึ้นเด็กเล็กเข้าไป ๑ ปีก่อนเข้าเรียน ป.๑ ต้องเพิ่มขึ้นเรียนสำหรับผู้ใหญ่มากกว่าปกติ ปี ๒๕๒๐ ศอ.บต. ร่วมมือกับเขตการศึกษา ๒ จัดอบรมกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ยังพูดภาษาไทย เขียนไทย ไม่ได้ถึง ๑๘๐

คน และจะอบรมต่อไปอีกหลายรุ่น

๔.๓ เด็กที่จบมาแล้วประสิทธิภาพและคุณภาพยังไม่ดีพอ เมื่อจะสอบเข้าเรียนต่อที่สู่นักเรียนทั่วไปไม่ได้ทำให้อัตราการเรียนต่อต่ำมาก ผู้ที่จะจบออกมาเข้ารับราชการก็พลอยมีน้อยไปด้วย รัฐบาลต้องให้สิทธิพิเศษแก่เด็กเหล่านี้เป็นการแก้ปัญหา แต่ก็ยังมีปัญหาอื่นตามมา กล่าวคือทำให้ชาวพุทธมองเห็นว่ารัฐบาลเอาใจชาวมุสลิมมากเกินไป จนละเลยชาวพุทธ

๔.๔ เนื่องจากมุสลิมมีโอกาสเรียนต่อน้อย ผู้ที่เป็นครู ส่วนใหญ่จึงเป็นชาวพุทธที่ไปจากท้องถิ่นอื่น เช่น พัทลุง ตรัง นครศรีธรรมราช และสงขลา เป็นต้น ครูเหล่านี้พูดภาษามลายูไม่ได้ ไม่ค่อยเข้าใจวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น จึงไม่กล้าเข้าไปอยู่ในหมู่บ้าน ต้องมาเช่าบ้านอยู่ในตัวเมือง ทำให้เกิดความห่างเหินกับประชาชนขาดความสนิทสนมพอมมีปัญหาเกี่ยวกับเด็กก็แก้ไขได้ด้วยความยากลำบาก

ปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้เกิดต่อส่วนรวมมากมาย ไม่เฉพาะแต่เรื่องจบ

ประมาณของรัฐอย่างเดียวกันแต่รวมไปถึงความมั่นคงของรัฐ ความเป็นปึกแผ่นของประชาชนด้วย

๕. แนวทางแก้ไขปัญหาการศึกษา

เมื่อได้ข้อยุติของปัญหาว่า “คนส่วนใหญ่พูดภาษาไทยไม่ได้” แนวทางการในการแก้ปัญหาในพื้นที่นี้จึงมุ่งไปในทิศทางที่จะทำให้ “คนส่วนใหญ่พูดภาษาไทยได้” ก่อน ทั้งนี้โดยมิได้ทำให้ภาษามลายูที่ประชาชนส่วนใหญ่ใช้อยู่ถูกทำลายไป หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การช่วยให้มุสลิมพูดภาษาไทยได้อีกภาษาหนึ่ง

แนวทางการในการแก้ปัญหาดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการได้สนับสนุนให้ดำเนินการใน ๖ ประการคือ

๑. การเตรียมภาษาไทยก่อนเข้าเรียน ป.๑
๒. การช่วยเหลือนักเรียนในชั้นเรียนปกติ
๓. การสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียน
๔. การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

๕. การปรับปรุงหลักสูตรและหนังสือเรียนให้สอดคล้องกับท้องถิ่น

๖. การปรับปรุงโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม

บทความนี้จะมุ่งกล่าวถึงผลการดำเนินงานเฉพาะเรื่องสำคัญเพียง ๓ เรื่องเท่านั้น คือ ผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการสอนภาษาไทย การสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนและการปรับปรุงโอนานะเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม (หากต้องการทราบรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องอื่น ๆ โปรดขอเอกสารได้ที่สำนักงานศึกษาธิการเขต ๒ จังหวัดยะลา)

แท้จริงแล้วโครงการแก้ปัญหาทั้ง ๘ ข้อ เป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาหลักที่จะช่วยให้มุสลิมในเขตนี้สามารถพูดภาษาไทยได้อีกภาษาหนึ่งอันเป็นจุดหมายปลายทางอันเดียวกัน

๕.๑ การส่งเสริมการสอนภาษาไทย

โครงการสำหรับส่งเสริมให้มุสลิมเรียนรู้อีกภาษาหนึ่ง ทำใน ๓ ลักษณะคือ

๕.๑.๑ การเตรียมภาษาไทยแก่เด็กมุสลิมก่อนเข้าเรียน ป.๑ โดยการเอาเด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่ ๓ หรือเด็กในเกณฑ์บังคับที่จะเข้าเรียน ป.๑ ตามปกติให้มาเตรียมภาษาไทยเสียก่อน ๑ ปี แล้วส่งเข้าเรียนป.๑ ในปีถัดไปวิธีนี้เด็กมุสลิมต้องเรียนชั้นประถมศึกษามากกว่าเด็กที่นับถือศาสนาพุทธหรือเด็กที่พูดภาษาไทยได้มาก่อนเป็นจำนวน ๑ ปี แต่ก็ได้ผลกว่าวิธีให้เด็กเข้าเรียน ป.๑ ในทันที เพราะการเตรียมเด็ก ๑ ปี สามารถช่วยให้เด็กมุสลิมฟังและพูดภาษาไทยได้ดีกว่า การเตรียมเด็กด้วยวิธีนี้ กระทำมาตั้งแต่ปี ๒๕๐๔ ปัจจุบันเปิดห้องเรียนเด็กเล็กไปแล้ว ๕๕๐ ห้อง ยังขาดอีกประมาณ ๑๕๐

ห้องเรียน จึงจะครบตามเป้าหมาย
อย่างไรก็ดี การเตรียมเด็ก ๑ ปี
ทำให้รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายไปประมาณ
๓๐,๐๐๐ บาท/ห้องเรียน/ปี ศึกษานิ-
เทศก์กรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา
๒ ได้ทดลองหาวิธีใหม่ คือ ใช้เวลา
เตรียมเพียง ๒ เดือน (ระหว่างปิดเรียน
ภาคปลาย) แล้วจึงส่งขึ้นไปเรียน ป.๑
เรียกโครงการนี้ว่า Head Start pro-
gram

แม้ว่าวิธีของ Head Start pro-
gram เด็กจะมีทักษะในการใช้ภาษา
ไทยต่ำกว่าการเตรียม ๑ ปี ก็ตาม
แต่ผลการทดลอง บอกว่าเด็กที่ผ่านการ
เตรียมภาษา ๒ เดือน ก็สามารถเรียน
ตามหลักสูตร ป.๑ ได้ นอกจากนี้ยัง
ประหยัดเงินค่าใช้จ่ายได้มาก เพราะการ
จัดห้องเรียนแบบหลังนี้รัฐเสียค่าห้อง
เรียนละ ๑๐,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ บาทเท่า
นั้น และสปช. นำ Head Start pro-
gram มาใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๒๕
เป็นต้นไป

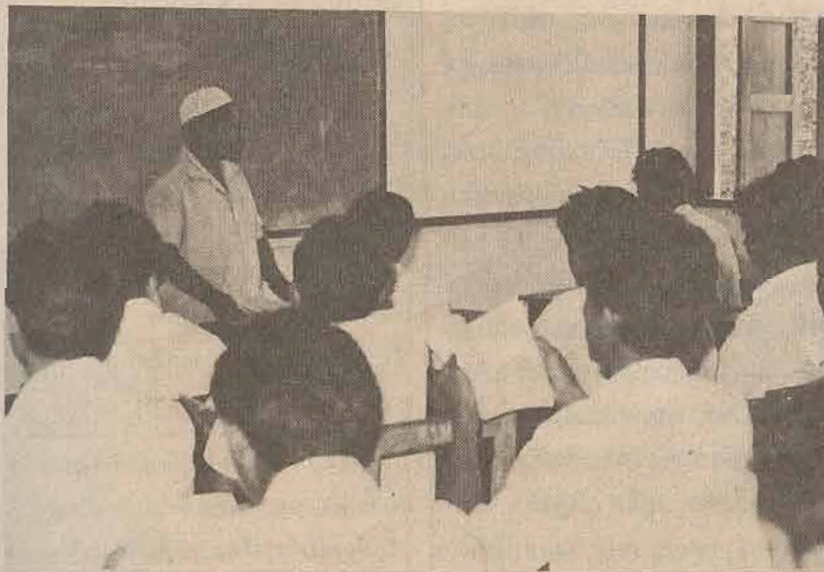
๕.๑.๒ การช่วยเหลือนักเรียน
ในชั้นปกติและการศึกษาต่อ แม้ว่าจะมี

การเตรียมภาษาไทยให้เด็กก่อนเข้า
เรียน ป.๑ มาแล้วก็ตาม แต่นักเรียน
มุสลิมก็ยังต้องการฝึกทักษะทางภาษา
เพิ่มเติม ทั้งในด้านการพูดการอ่าน ฟัง
และเขียนจึงได้วางแนวทางช่วยเหลือ
ไว้ ๒ วิธีด้วยกันคือ

ก. การผลิตหนังสืออ่านเพิ่มเติม
ทั้งในชั้นประถมและมัธยม โดยทำ
เป็นบทเรียนสำเร็จรูป (Self Instruc-
tional program) จำนวน ๔๐ เรื่อง

ข. การให้ทุนส่งเสริมการศึกษา
เพื่อดึงดูดให้เด็กที่ขาดเรียนมี
โอกาสได้เรียนมากขึ้น ทุนที่ให้มีทั้ง
ชนิดให้เป็นเงินทุนและให้โควตาพิเศษ
มีตั้งแต่ระดับมัธยมถึงมหาวิทยาลัย

๕.๑.๓ การขยายการศึกษาภาค
บังคับเขตการศึกษา ๒ ได้เร่งรัดขยาย
การศึกษาภาคบังคับเป็นพิเศษในปี
๒๕๑๕ มีตำบลขยายการศึกษาภาคบัง
คับถึงร้อยละ ๗๓.๕๐ (ทั้งประเทศขยาย
เพียง ๕๐.๘๒) สูงกว่าระดับประเทศ
ทุกจังหวัดโดยเฉพาะอย่างยิ่งสตูลและ
ยะลา มีตำบลที่ขยายการศึกษาภาคบัง
คับถึงร้อยละ ๘๖.๓๐ และ ๘๓.๖๒

ตามลำดับ(๑)

๕.๑.๔ การปรับปรุงหลักสูตร
และหนังสือเรียน

หลักสูตรและหนังสือเรียนซึ่งทำ
ที่ส่วนกลางนั้น จัดทำขึ้นสำหรับคน
ส่วนใหญ่ของประเทศ มีบางอย่างไม่
เหมาะสมกับสภาพสังคม และวัฒน-
ธรรมของคนในสี่จังหวัดชายแดนภาค
ได้ เช่น

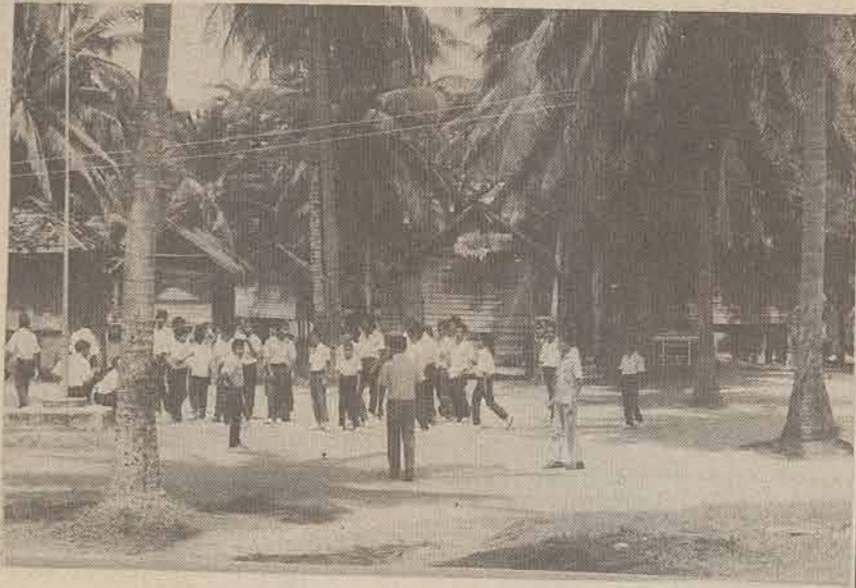
(๑) ด้านภาษาไทย มุสลิมมีปัญหา
การออกเสียงภาษาไทยในเรื่อง
ของ พยัญชนะต้นที่เป็นอักษรสูง
โดยออกเสียงเป็นอักษรต่ำ เสียงวรรณ-
ยุกต์ ออกไม่ได้ ส่วนมากจะออกเป็น
เสียงสามัญเหมือนกันหมด โดยเฉพาะ
วรรณยุกต์ (จัตวา) ออกไม่ได้เลย ตัว
สะกดในแม่ ก ด บ ง น ม จะออก
เสียงกลับกัน เช่น เจ็ด เป็น เจ็บ, คน
เป็น คง

หลักสูตรกลางมิได้เน้นเรื่องนี้
แต่กลับไปเน้นเสียงที่เป็นปัญหาได้แก่
ตัว ร ล และตัวควบ ตัวกล้า อันเป็น
ปัญหาของคนส่วนใหญ่ของประเทศ

เขตการศึกษา ๒ จึงต้องปรับ
หลักสูตรส่วนนี้ให้สอดคล้องกับท้อง
ถิ่นโดยให้แก้เสียงเพี้ยนเหล่านี้แทน
ส่วนวิธีการแก้ก็อาศัยหลักของภาษา-
ศาสตร์เข้ามาช่วย

(๒) ด้านศาสนาและวัฒน-
ธรรม หลักสูตรทำไว้แต่เรื่องของวัน
สำคัญทางศาสนาพุทธ เช่น วันอาสาฬห-
บูชา วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันเข้า
พรรษา แต่ไม่มีวันสำคัญของศาสนา
อิสลาม หลักสูตรในเขตการศึกษา ๒

(๑) ดร.เสริมศักดิ์ วิชาภากรณ์
รายงานการวิจัย เรื่อง "ปัญหาและแนว
คิดของผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์สอน
ศาสนาอิสลาม ในจังหวัดชายแดนภาค
ใต้" หน้า ๑๕๐

จึงต้องจัดให้มีการเรียนและปฏิบัติศาสนกิจในวันสำคัญทางศาสนาอิสลามด้วย ได้แก่วันศุกร์วันฮารีรายอ-วันรายอฮัจยีและวันเมาลิด นอกจากนี้รัฐบาลยังอนุญาตให้หยุดราชการในวันฮารีรายอและวันรายอฮัจยีอีกด้วย เพื่อให้มุสลิมได้ปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างสะดวก

(๓) เมื่อเปลี่ยนหลักสูตรแล้วก็ต้องจัดทำแผนการสอน คู่มือครู และหนังสือเรียนให้สอดคล้องกันด้วยทุกชั้น ทุกวิชา แล้วจึงจัดอบรมครูให้รู้จักวิธีใช้

(๔) หลักสูตรศาสนาอิสลามกระทรวงศึกษาธิการได้อนุญาตให้สอนทั้งในชั้นประถมและมัธยมโดยทำให้เป็นทั้งวิชาบังคับ (ชั้นประถม) และวิชาเลือก (ชั้นมัธยม)

ตัวหลักสูตรดังกล่าวจัดทำโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา ๒ แล้วส่งให้กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาอนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้

ผลการดำเนินงาน

ผลจากการดำเนินงานในด้านการศึกษา

๑๘ รุสมิแล

ใช้ภาษาไทยของนักเรียนไทยมุสลิมพอจะประมวลได้ดังต่อไปนี้

๑. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปี ๒๕๒๕ นักเรียนในเขตการศึกษา ๒ ทุกระดับชั้นสอบตกและซ้ำชั้น ร้อยละ ๓๓ แต่ในปี ๒๕๒๓ อัตราการตกซ้ำชั้นลดลงเหลือเพียงร้อยละ ๑๗ เท่านั้น ผลการสอบไล่ในปี ๒๕๒๓ สอบได้ถึงร้อยละ ๘๑.๒๕ อย่างไรก็ตาม ชั้น ป.๑ อัตราการตกซ้ำชั้นยังสูงคือซ้ำชั้นร้อยละ ๒๘.๗๗ แต่ก็มีแนวโน้มลดลง เมื่อเทียบกับปี ๒๕๒๕ ซึ่งตกซ้ำชั้นร้อยละ ๓๒.๓๗

๒. จำนวนนักเรียนเข้าเรียนต่อมากขึ้น โดยสมัครเข้าเรียนชั้นมัธยมในปีการศึกษา ๒๕๒๔ ร้อยละ ๕๘.๓๗ ของนักเรียนที่จบ ป.๖ ซึ่งถ้าเทียบกับฐาน เมื่อปี ๒๕๐๐ ที่ไม่มีชาวมุสลิมได้เรียนชั้นมัธยมเลยนับว่าสูงมาก ถ้าเทียบจำนวนนักเรียนมุสลิมที่เรียนอยู่ในโรงเรียนมัธยมของกรมสามัญศึกษาและโรงเรียนราษฎร์สามัญแล้ว ปี ๒๕๒๔ (๘,๘๐๒ คน) สูงกว่าปีการศึกษา ๒๕๒๓ (๗,๓๘๘ คน) ถึง ๑,๕๑๔ คน

๓. จำนวนมุสลิมที่จบการศึกษาออกมาเป็นครูทุกระดับ มีจำนวนถึงร้อยละ ๒๐.๕๓ (๒,๖๗๑ คน) ของครูทั้งหมด

๔. จนถึงปีการศึกษา ๒๕๒๔ มีครูมุสลิมที่จบปริญญาตรี จำนวน ๒๕๕ คน

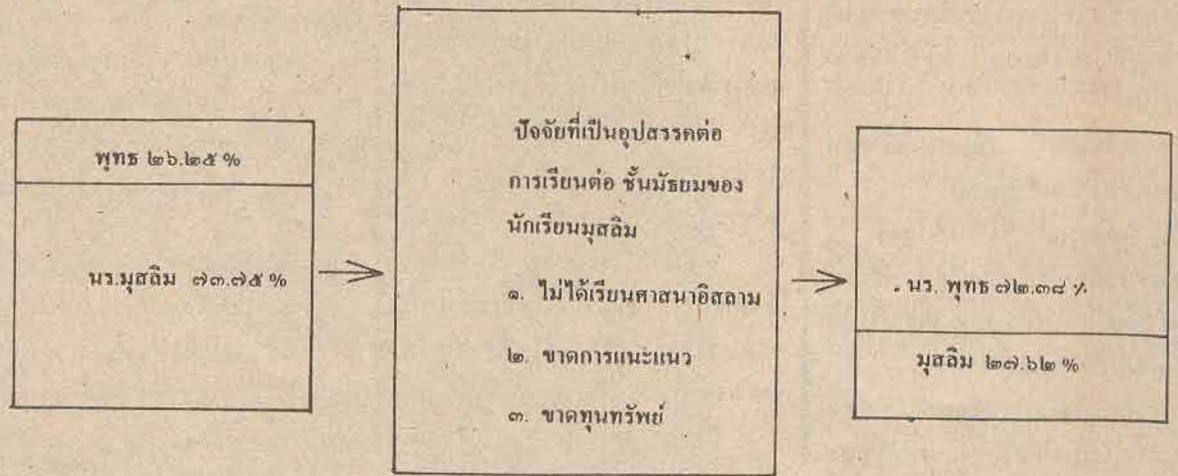
๕. มุสลิมที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันต่าง ๆ ออกไปทำงานตามหน่วยงานต่าง ๆ ทุกหน่วยงานมีทั้งนักปกครอง ทหาร ตำรวจ ครู นักการธนาคาร และอาชีพอื่น ๆ โดยทั่วไปเทียบกับเมื่อปี ๒๕๐๐ ซึ่งหาข้าราชการมุสลิมแทบไม่ได้เลย นับว่าต่างกันมาก

ผลการดำเนินงานในด้านภาษานั้น นับว่าได้ผลมาก ปัจจุบัน มุสลิมโดยทั่วไปนิยมใช้ภาษาไทยมากขึ้น ภาษาไทยใช้ในการติดต่อกัน โดยทั่วไปทั้งในตลาดสด สถานที่ราชการ ในรถประจำทาง และในหมู่บ้านราชการละครโทรทัศน์ที่ดัง ๆ มุสลิมจะติดตามชมอย่างตั้งอกตั้งใจ ปัจจุบันมุสลิมหันมาชมรายการโทรทัศน์ของไทยแทนของมาเลเซียมากขึ้นเรื่อย ๆ

ปัญหาอุปสรรค

๑. โอกาสการเรียนต่อของนักเรียนมุสลิมยังต่ำอยู่ จากการวิจัย^(๑) ของศึกษานิเทศก์เขต ๒ เมื่อปี ๒๕๒๓ พบว่า เด็กที่จบชั้น ป.๖ แล้ว ประสงค์จะเรียนต่อชั้นมัธยมถึงร้อยละ ๘๘.๕๔ แต่ได้เรียนต่อเพียงร้อยละ ๕๘ เท่านั้นที่เขาไม่สามารถจะเรียนต่อได้ทั้งหมด เป็นเพราะเหตุ ๓ ประการคือ

(๑) หน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา "ความต้องการและปัจจัยในการศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาของนักเรียนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้" หน้า ๑๕

ปี ๒๕๒๓ พบว่า เด็กที่จบชั้น ป. ๖ แล้ว ประสงค์จะเรียนต่อชั้นมัธยมถึงร้อยละ ๘๕.๘๔ แต่ได้เรียนต่อเพียงร้อยละ ๕๘ เท่านั้นที่เขาไม่สามารถจะเรียนต่อได้ทั้งหมด เป็นเพราะเหตุ ๓ ประการคือ

(๑) การไม่มีโอกาสเรียนศาสนาอิสลาม

(๒) ขาดการแนะแนว

(๓) ขาดทุนทรัพย์

ปัจจัยทั้ง ๓ ประการนี้ ทำให้นักเรียนมุสลิมในชั้นประถมศึกษา ซึ่งมีอยู่ถึงร้อยละ ๗๓.๗๕ กลับได้เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาเพียงร้อยละ ๒๗.๖๒ เท่านั้น ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่กลับกันกับจำนวนประชากรระหว่างไทยพุทธกับไทยมุสลิม การที่เด็กประสบกับอุปสรรคดังกล่าว จึงยังผลให้นักเรียนมุสลิมหันไปเรียนในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามแทน

๒. ขาดการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน ทำให้ประชาชนผู้รับประโยชน์ไม่ได้รับผลหรือเข้าใจในผลการดำเนินงานเท่าที่ควร ยังมีประชาชน

จำนวนมากที่ไม่เข้าใจเจตนารมณ์ของทางราชการและกลับมองไปในแง่ร้าย โดยเฉพาะกรณีที่ไม่ประสงค์ให้ขอยกเอาข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนขึ้นมาโจมตี แม้ทางด้านฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับสูง ก็ยังไม่ทราบเกี่ยวกับรายละเอียดและวิธีดำเนินงานเพียงพอ จึงทำให้การสนับสนุนด้านความคิดและงบประมาณลดถอยลงไปอย่างน่าเป็นห่วง ทั้ง ๆ ที่ปัญหาการศึกษาในเขตการศึกษา ๒ สลับซับซ้อนและละเอียดอ่อนแก้ไขยาก เพราะต้องพัฒนาคนที่ยังไม่รู้ภาษาไทยก่อนแล้วจึงพัฒนาไปตามกระบวนการปกติ แต่การสนับสนุนจากหน่วยเหนือกลับได้รับเท่าเทียมกับภูมิภาคอื่น ๆ จึงทำให้การแก้ปัญหาเป็นไปอย่างเชื่องช้า

แนวทางแก้ไขปัญหา

๑. การเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ต่อ

ของนักเรียนมุสลิมให้มากขึ้น ซึ่งอาจทำได้โดยการให้ทุนการศึกษา หรือเก็บค่าเล่าเรียนให้ถูกลง การจัด School Bus รับส่งนักเรียน จากชนบทเข้าสู่ตัวเมือง จัดสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมและมัธยมให้ทั่วถึง และสิ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือควรเอาใจจริงเอาใจในการจัดการแนะแนวทั้งในระดับประถมและมัธยม

๒. เจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานควรได้ทำการประชาสัมพันธ์ผลงานให้มากกว่านี้ ทางฝ่ายผู้บริหารระดับนโยบาย ก็ชอบที่จะสนับสนุนงานนี้เป็นกรณีพิเศษกว่าท้องถิ่นอื่น ๆ

๕.๒ การปรับปรุงโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม

ก่อนที่รัฐบาลจะเปิดสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมและมัธยม

ชาวมุสลิมจะส่งลูกไปเรียนศาสนาอิสลามที่บ้านโต๊ะครู หรือเรียกว่า "ปอเนาะ"

"ปอเนาะ" เป็นสถานที่สอนศาสนาอิสลามของมุสลิม

"ปอเนาะ" ไม่มีหลักสูตร ไม่มีกระดานดำ ไม่มีห้องเรียน โต๊ะครูว่างก็สอนไม่ว่างก็ไม่สอน เพราะไม่ได้เก็บค่าเล่าเรียนจากผู้เรียน

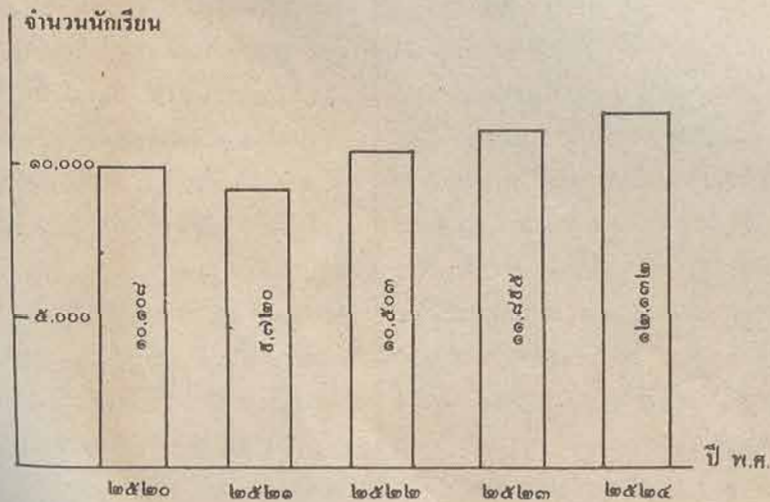
ต่อมาได้มีการปรับปรุง "ปอเนาะ" ให้มีห้องเรียน มีหลักสูตร มีกระดานดำ มีครู โดยแบ่งเรียน เป็น ๓ ระดับ คือ

- ขั้นต้น (อับตีดาอียะห์) เรียน ๔ ปี
- ชั้นกลาง (มุสตาวาซียะห์) เรียน ๓ ปี
- ขั้นสูง (ขานาเวียะห์) เรียน ๓ ปี

จากนั้นได้นำเอาวิชาสามัญเข้าไปสอนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ จนกระทั่งถึงปัจจุบันมีการสอนทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญ ถึงขั้น ม.ศ.๕ คำว่า "ปอเนาะ" ก็กลายมาเป็น "โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม" ไปอย่างสมบูรณ์แบบ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ทุก ๆ ปี จะมีการประกวดโรงเรียนดีเด่น โรงเรียนที่ชนะการประกวด จะได้รับเข้าพระราชทานรางวัลจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ปีการศึกษา ๒๕๒๔^(๑) มีโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามทั้งหมด (ตามทะเบียน) ๓๔๕ โรงเรียน แต่หยุดสอนไปชั่วคราว เพราะไม่มีนักเรียนจำนวน ๑๕๐ โรงเรียน ปิดสอนอยู่เพียง ๑๙๕ โรงเรียน (๕๗%) ในจำนวนนี้มีสอนวิชาศาสนาอย่างเดียวเพียง ๗๗ โรงเรียน อีก ๑๒๒ โรงเรียน สอนทั้งวิชาสามัญและศาสนา

เปรียบเทียบจำนวนนักเรียนโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามที่เรียนวิชาสามัญกับศาสนา ปี ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔

ที่มา : ฝ่าย ๘๖.สำนักงานศึกษาธิการเขต ๒

(๑) ฝ่าย ๘๖. สำนักงานศึกษาธิการเขต ๒ รายงานผลการปฏิบัติและสถิติการศึกษา ๒๕๒๔

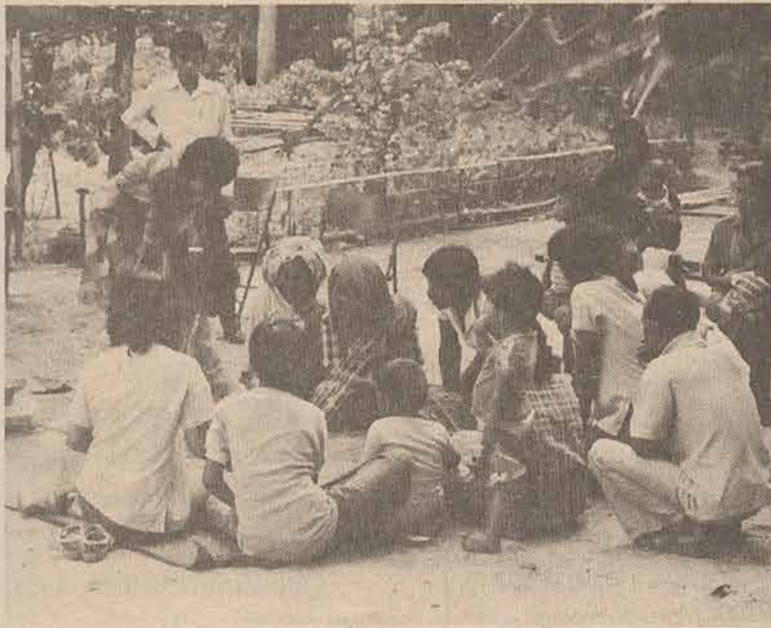
จำนวนครูทั้งสิ้น ๑,๒๔๒ คน (ครูสอนวิชาสามัญที่รัฐส่งไปช่วยสอน ๑๓๘ คน (ร้อยละ ๑๑.๑๑)

จำนวนนักเรียนทั้งหมด ๓๐,๗๓๗ คน เรียนวิชาศาสนาอย่างเดียว ๑๘,๖๐๕ คน ที่เรียนวิชาสามัญด้วยศาสนา ๑๒,๑๓๒ คน (ร้อยละ ๓๙.๔๗) ผลการดำเนินงาน

จากกราฟจะเห็นว่า นักเรียนในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามนิยมเรียนวิชาสามัญเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จากปี ๒๕๒๐ จำนวน ๑๐,๑๐๘ คน แม้จะลดลงบ้างเล็กน้อยในปี ๒๕๒๑ แต่หลังจากนั้นก็เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปี ๒๕๒๔ มีผู้สนใจเรียนวิชาสามัญคู่กับวิชาศาสนาถึง ๑๒,๑๓๒ คน แสดงว่าการดำเนินงานโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามตรงกับความต้องการหรือความสนใจของประชาชน แม้ตัวโต๊ะครูเองก็มีความพอใจในการจัดสอนวิชาสามัญและยอมรับว่าโดยทั่วไปแล้วโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในปัจจุบันดีกว่าเมื่อห้าปีก่อน^(๑)

ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามนั้น ผลการสอบได้คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๐๒ นับเป็นตัวเลขที่สูงพอสมควร ส่วนความสำเร็จของการใช้ภาษาไทยนั้นวัดได้จากงานประกวดกิจกรรมของนักเรียนโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ซึ่งเขตการศึกษา ๒ จัดขึ้นติดต่อกันมาเป็นปีที่ ๔ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการร้องเพลง การอ่านทำนองเสนาะ การเรียงความ และการ

(๑) ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ "ปัญหาและแนวคิดของผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้" หน้า ๑๕๒

ปาฐกถารธรรมเป็นภาษาไทย ปรากฏว่านักเรียนดังกล่าวสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างคล่องแคล่ว ไพเราะและถูกต้องตามหลักภาษาดีมาก

โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามกำลังเป็นที่นิยมของประชาชนใน ๔ จังหวัดภาคใต้ ดังจะเห็นได้จากจำนวนนักเรียนที่จบ ป.๖ แล้วสมัครเรียนต่อ ม.๑ ในปีการศึกษา ๒๕๒๔ ปรากฏว่าสมัครเข้าเรียนในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาถึงร้อยละ ๖๗.๕๓ (๔,๖๖๔ คน) แต่สนใจเรียนโรงเรียนของรัฐบาลเพียงร้อยละ ๓๒.๔๗ (๒,๒๔๓ คน) เท่านั้น

อย่างไรก็ตามในบรรดาโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามด้วยกัน ผู้ปกครองและนักเรียนนิยมเรียนในโรงเรียนที่สอนวิชาสามัญคู่ควบกับวิชาศาสนา มากกว่าที่สอนเฉพาะวิชาศาสนาอย่างเดียวในจำนวนโรงเรียนราษฎร์ที่เปิดทำการสอนอยู่ในปี ๒๕๒๔ จำนวน ๑๕๕ โรงเรียน (เดิม ๓๔๕) เป็นโรงเรียนที่สอนศาสนาอย่างเดียวเพียง

๗๗ โรงเรียน แม้จำนวนนักเรียนก็มีแนวโน้มว่าลดลง โรงเรียนที่ต้องเลิกกิจการไป ๑๕๐ โรงเรียน ส่วนเป็นโรงเรียนที่สอนเฉพาะศาสนาอย่างเดียวทั้งสิ้น

เมื่อดำเนินการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจบแล้ว เขตการศึกษา ๒ ก็ จะจัดทำหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อไป

ผลการดำเนินงาน

จากการดำเนินการสอนศาสนาอิสลามในชั้นประถมศึกษามาแล้ว ๒-๓ ปี ทราบว่าผู้ปกครองมีความสนใจและพอใจมาก จึงทำให้คาดหมายได้ต่อไปว่า เมื่อเปิดสอนศาสนาอิสลามในชั้นมัธยมศึกษาด้วยแล้วก็จะสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ปกครองเช่นกัน นั้นหมายความว่าผู้ปกครองจะนิยมส่งลูกเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐบาลมากขึ้นด้วย

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ก็รับนโยบายนี้ไปดำเนินการต่อในระดับมหาวิทยาลัยด้วย กล่าวคือ ได้เปิดสอนอิสลามศึกษาใน

คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๒๔ และจะเปิดวิชาเอกอิสลามศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ในปีการศึกษา ๒๕๒๕ อีกทางหนึ่งด้วย

ทางด้านวิทยาลัยครูยะลา ก็กำลังเตรียมการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาในระดับ ป.กศ.สูง และปริญญาตรีด้วยเช่นกัน โดยคาดว่าจะสามารถเปิดสอนได้ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๒๖ เป็นต้นไป

หากหลักสูตรในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยบรรลุเป้าหมายที่วางไว้เป็นที่คาดหมายกันว่า นักเรียนมุสลิมจะมุ่งเรียนวิชาสามัญกันมากขึ้น เพราะถ้าเดินตามทางสายนี้ในประเทศไทยก็สามารถเรียนต่อถึงระดับปริญญาได้ โดยไม่ต้องเสียเงินทองเดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศอีก นอกจากจะป้องกันเสียเงินทอง ค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็นแล้วยังช่วยให้มุสลิมสามารถหางานทำในประเทศได้คล่องขึ้นอีกด้วย เพราะปัจจุบันนี้ผู้จบปริญญาตรีศาสนาจากต่างประเทศบางประเทศยังไม่เป็นที่ยอมรับของ กพ. มุสลิมที่จบปริญญาตรีมาจากต่างประเทศบางประเทศ จึงหางานทำในเมืองไทยไม่ได้ นอกจากนั้นยังสามารถป้องกันการเผยแพร่ลัทธิการเมืองที่ไม่พึงประสงค์อีกด้วย

ผลของการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนนั้น นับว่ามีประโยชน์ต่อชาวมุสลิมอนอกประการที่เดียวเมื่อเขตการศึกษา ๒ เริ่มคิดจะสอนศาสนาอิสลามในชั้นประถม นั้น ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์ทำนองไม่เห็นด้วยเพราะเกรงว่าจะเอาครูที่นับถือศาสนาพุทธไปสอนเด็กมุสลิมเข้า แต่พอดำเนินการจริงๆ ปรากฏว่าเป็นที่พอใจของพี่น้องมุสลิมโดยทั่วกัน เพราะผู้ที่สอนล้วน

เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนาอิสลาม และล้วนเคร่งครัดในการปฏิบัติศาสนกิจ ปกคิบบุคคลเหล่านี้จบการศึกษาออกมาอยู่บ้านเลข ๆ หลายคน หางานทำไม่ได้ โครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียน จึงเป็นโครงการที่ช่วยหางานให้คนได้ทำด้วย

ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดสอนศาสนาอิสลามในชั้นประถมศึกษาที่ได้ดำเนินการไปแล้วพอจะประมวลได้ดังนี้

๑. ปัญหาเรื่องวุฒิของครู แม้ว่าจะมีผู้จบหลักสูตรศาสนาอิสลามจากโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาในระดับสูงมากพอสมควรแล้วก็ตาม แต่ส่วนมากผู้จบชั้นสูงเหล่านั้น มีความรู้ทางภาษาไทยหรือวิชาสามัญก่อนข้างต่ำ ที่จบชั้น ม.๓ หรือเทียบเท่าตามเกณฑ์ที่กำหนดจึงหาได้ยาก ส่วนมากจะจบศาสนาชั้นต้น/วิชาสามัญชั้น ม.๓ ผู้ซึ่งวุฒิทางศาสนาเพียงชั้นต้น (ปีที่ ๔) ยังไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมมากนัก ถ้าจะให้ดีควรจะเป็นชั้นกลาง (ปีที่ ๗) เป็นอย่างต่ำ

๒. ปัญหาเรื่องอายุของผู้สอนก็มีส่วนสำคัญมากเช่นกัน ผู้มีคุณวุฒิตามข้อ ๑ มักเป็นคนในวัยหนุ่มสาว ยังไม่เป็นที่นิยมของผู้ปกครองมากนัก แท้จริงแล้วผู้ปกครองอยากได้ผู้มีวัยวุฒิสูง ๆ มาสอนมากกว่า

แนวทางแก้ไขปัญหา

(๑) วิทยาลัยครู หรือมหาวิทยาลัย ในภูมิภาคนี้ ควรเร่งการผลิตครูสอนศาสนาอิสลามให้พอเพียงภายในเวลาอันสมควรด้วย ส่วนการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าก็คงต้องผ่อนผันแบบเดิมไปก่อน

(๒) ในเรื่องอายุของผู้

สอน ควรหาทางจ้างโต๊ะครูในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามช่วยสอนให้มากขึ้น นอกจากจะแก้ปัญหาระยะอายุแล้ว ยังเป็นเครื่องประกันกับผู้ปกครองได้อีกว่า เราได้ครูที่มีความรู้ทางศาสนาจริง ๆ ในกรณีที่หาโต๊ะครูผู้มีวัยวุฒิสูงไม่ได้ก็ควรได้ระดับมัธยมในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำการสอนให้รอบคอบยิ่งขึ้น

สรุป

นับตั้งแต่ได้มีการเริ่มพัฒนาการศึกษาในเขตการศึกษา ๒ มาตั้งแต่ปี ๒๕๐๓ จนถึงปัจจุบันรวมเวลาประมาณ ๒๐ กว่าปี สามารถช่วยให้มุสลิม ซึ่งรู้ภาษาไทยเพียงร้อยละ ๓๔^(๑) เมื่อปี ๒๕๐๓ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๘๒^(๒) ในปี ๒๕๒๓ โดยที่ทำให้สภาพสังคมได้เปลี่ยนไปในทางที่ดีกว่าเดิม ชาวพุทธกับชาวมุสลิม สามารถสื่อสารติดต่อกันได้ด้วยความเข้าใจกันมากยิ่งขึ้น

การดำเนินงานตามวิธีการดังกล่าวก็ด้วยได้อาศัยความรู้ความสามารรถและการเสียสละของข้าราชการในท้องถิ่นทุกฝ่ายเป็นสำคัญ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ก็ได้ติดตามผลการดำเนินงานของผู้บริหารการศึกษาในเขตนี้ตลอดมา และเห็นว่าผลงานเกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นจริง ๆ สภามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จึงได้ลงมติให้ปริญญามหาบัณฑิตศึกษาศาสตร์ แก่ขุนศิลปกรรมพิเศษ อดีตผู้ตรวจการศึกษากลุ่ม ๒ และสภามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ให้ปริญญาคุณวุฒิปด

(๑) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

(๒) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ตัวเลขภาคละเน)

ศึกษาศาสตร์ (สาขาบริหารการศึกษา) แก่ นายแจ้ง สุขเกื้อ ศึกษาธิการเขต ๒ คนปัจจุบัน นับเป็นเกียรติยศอย่างสูงยิ่งที่ได้รับแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่นี้ แสดงว่าผลการดำเนินงานประสบความสำเร็จที่ดี

แม้แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงพอพระทัยในการดำเนินงานแก้ปัญหาค่าการศึกษาของเขตการศึกษา ๒ เป็นวิธีการที่ถูกต้องและได้ผลดีแล้ว โดยทรงมีพระราชดำรัสไว้เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๒๑ ณ สนามกีฬาจังหวัดนครราชสีมาว่า

“...บัดนี้เป็นที่ประจักษ์ชัดแล้วว่า นักเรียนที่ได้รับการศึกษาดตามแนวทางที่ปรับปรุงใหม่ ซึ่งได้รับการศึกษาอบรมอย่างเหมาะสมดีทั้งด้านวิชาความรู้ การปฏิบัติและจริยธรรมตามหลักศาสนานั้น ได้รับความสำเร็จที่ดีเป็นอันมาก บางคนมีโอกาสได้เข้าศึกษาเล่าเรียนชั้นสูงขึ้นไปอีก บางคนตั้งตัวเป็นหลักฐานและเป็นหัวหน้าทำประโยชน์ในสังคม แสดงว่างานที่ท่านทั้งปวงได้เพียรพยายามกระทำมาด้วยความเหนื่อยยากนั้น มิใช่จะทำให้เหนื่อยเปล่า หากแต่เป็นงานสำคัญ ซึ่งให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าที่สุด...”

ซึ่งถ้าหันกลับไปดูพระราชดำรัสที่พระราชทานไว้เมื่อปี ๒๕๐๒ แล้ว จะเห็นได้ว่าผลงานที่ได้กระทำมาตั้งแต่ต้น ซึ่งให้เห็นว่าสามารถแก้ปัญหาการไม่รู้ภาษาไทยเมื่อ ๒๐ ปีก่อนได้จริง ๆ

อย่างไรก็ตาม งานพัฒนาการศึกษาในเขตการศึกษา ๒ ยังจะต้องทำต่อไปอีกระยะหนึ่ง อาจเป็นอีก ๒ ทศวรรษ หรือกว่านั้นก็ได้ จึงจะสามารถทำให้มุสลิมในบริเวณนี้มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยได้อย่างคล่องแคล่วเหมือนชาวไทยโดยทั่วไป ●